

18 Οκτωβρίου 2018

Αριθμ. Πρωτ.: 240002/46004/2018

Πληροφορίες: Κων/νος Αντωνιάδης (τηλ.: 2131306613),
Αικατερίνη Φλιάτουρα (τηλ.: 2131306784),
Χρύσα Χατζή (τηλ.: 2131306675),
Ευαγγελάτος Σπύρος (τηλ.: 2131306627)

Προς:

Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής
κ. Δημήτρη Βίτσα
Δραγατσανίου 2 & Σταδίου 27
Αθήνα, 10183

✓ Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου
κα. Χριστιάνα Δ. Καλογήρου
Π. Κουντουριώτη 77,
81100 Μυτιλήνη

κ. Θεόδωρο Βαλσαμίδη,
Αντιπεριφερειάρχη Υποδομών,
Περ/ντος & Βιομηχανίας Βορείου
Αιγαίου

Γενικό Γραμματέα Υποδοχής
κ. Ανδρέα Γκουγκουλή
Λ. Συγγρού 83,
117 45 ΑΘΗΝΑ

Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης
Υπόψη Διοικητή κ. Ιωάννη Μπαλπακάκη
Μόρια Λέσβου
81100 ΜΥΤΙΛΗΝΗ

— Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας ΠΕ Λέσβου
Ανδρομέδας 15, Μυτιλήνη, 81131,
ΛΕΣΒΟΥ

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
Δ/νση Περ/ντος & Χωρικού Σχεδιασμού
Τμήμα Περιβάλλοντος
Βουρνάζων 2
811 31 Μυτιλήνη

ΓΕΕΘΑ - ΜΟΜΚΑ (Μονάδα Μελετών
και Κατασκευών)
Μεσογείων 227-231
155 61 Χολαργός

Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης
Νοσημάτων
Αγράφων 3-5, τ.κ. 15123 Μαρούσι
Αττικής

Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης
Αποχέτευσης Λέσβου (ΔΕΥΑΛ)
Ελ. Βενιζέλου 13-17
Μυτιλήνη, 81100

Δ/νση Υδάτων Βορείου Αιγαίου
Π. Κουντουριώτη 77
Τ.Κ. 81 100, Μυτιλήνη Λέσβος

Θέμα: Επιπτώσεις στην Δημόσια Υγεία και στο Περιβάλλον από τη μη σύννομη διαχείριση απορριμμάτων και διάθεση λυμάτων του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης Προσφύγων στη Μόρια, Λέσβου

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ

Αξιότιμε κύριε Γενικέ Γραμματέα,

Αξιότιμη κυρία Περιφερειάρχη,

Αξιότιμες κυρίες, Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 παράγραφο 9 του Συντάγματος και το ν. 3094/2003 εξετάζει αναφορά της «Επιτροπής Αγώνα Μόριας Λέσβου» σχετικά με ζητήματα διαχείρισης απορριμάτων και διάθεσης λυμάτων στο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (KYT) στη Μόρια - Λέσβου, με κωδικό υπόθεσης 240002.

Από τα στοιχεία της αναφοράς προκύπτει ότι τα συγκεκριμένα προβλήματα είναι γνωστά στις εμπλεκόμενες αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για μεγάλο χρονικό διάστημα, καθώς οι αναφερόμενοι πολίτες έχουν επανειλημμένα απευθυνθεί εγγράφως στη Διοίκηση για το εν θέματι ζήτημα.

A. Κατά τη διερεύνηση της αναφοράς περιήλθαν σε γνώση της Ανεξάρτητη Αρχής τα κάτωθι:

1. Η με α.π. οικ. 17184/275/22.03.2018 Απόφαση του Αντιπεριφερειάρχη Βορείου Αιγαίου (ΑΔΑ: 6ΝΕΡ7ΛΩ-ΧΣΘ) περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων στην Υπηρεσία Υποδοχής & Ταυτοποίησης του Υπουργείου Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Η απόφαση εκδόθηκε για παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας λόγω της πλημμελούς λειτουργίας του αποχετευτικού συστήματος του KYT Μόριας και της αυθαίρετης διοχέτευσης αστικών λυμάτων με αποτέλεσμα την υποβάθμιση και την πρόκληση ρύπανσης του παρακείμενου χείμαρρου, του υδροφόρου ορίζονται και της θάλασσας. Η απόφαση αφορά α. την επιβολή προστίμου ύψους 50.000 € στην Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης και β. την απαίτηση για άμεση μέριμνα, των υπευθύνων λειτουργίας του KYT, για την έκδοση της απαιτούμενης περιβαλλοντικής άδειας και την κατασκευή κατάλληλου συστήματος επεξεργασίας αστικών λυμάτων.
2. Το με α.π. 5903/11.6.2018 έγγραφο της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης - Αποχέτευνσης Λέσβου (ΔΕΥΑΛ) με το οποίο παρέχονται πληροφορίες για την αποχέτευση του KYT στη Μόρια. Σύμφωνα με το εν λόγω έγγραφο, το καλοκαίρι του 2017 ολοκληρώθηκε και παραδόθηκε μελέτη με τίτλο «Κατασκευή έργων αποχέτευσης ΚΕΠΥΤ¹ Μόριας», κατόπιν ανάθεσης της ΔΕΥΑΛ. Η μελέτη αυτή εκπονήθηκε με πληθυσμιακά δεδομένα 3.000 άτομα φιλοξενούμενων και 500 άτομα απασχολούμενο προσωπικό.

Επίσης, αναφέρεται ότι στη μελέτη ελέγχθηκαν τα χαρακτηριστικά (διατομή και κλίση) του υφιστάμενου συλλεκτήριου αγωγού λυμάτων της Μόριας, καθώς και το υφιστάμενο αντλιοστάσιο (Α/Σ) στη θέση «Αραπίκο» που οδηγεί τα λύματα του οικισμού Μόριας στο Α/Σ στη θέση «Αγ. Ιωάνης» και εν συνεχείᾳ στην Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) της Μυτιλήνης που βρίσκεται δίπλα στο Καρά Τεπέ.

Στο πλαίσιο της εκπονηθείσας μελέτης αναφέρεται, ότι από τον έλεγχο των ανωτέρω, προέκυψε επάρκεια του υφιστάμενου συλλεκτήριου αγωγού για την παροχέτευση των λυμάτων τόσο του οικισμού Μόριας όσο και των φιλοξενουμένων και του προσωπικού του ΚΕΠΥΤ. Επίσης, ότι απαιτούνται μικρής κλίμακας επεμβάσεις στο Α/Σ στη θέση «Αραπίκο», ώστε να είναι εφικτή η παροχέτευση και των λυμάτων του ΚΕΠΥΤ.

3. Η με α.π. 1962/ 07.09.2018 Απόφαση της Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου με την οποία δόθηκε προθεσμία τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών (από την παραλαβή της) προκειμένου το KYT Μόριας να προβεί στην αποκατάσταση του συνόλου των

¹ Κέντρο Πρώτης Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΕΠΥΤ)

προβλημάτων που αναφέρονται στην παράγραφο Β1 της εν λόγω απόφασης. Επίσης, σημειώνεται ότι εάν η ανωτέρω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, έστω και για ένα εκ των αναφερόμενων προβλημάτων, η Περιφέρεια θα προβεί στην απαγόρευση λειτουργίας του KYT Μόριας Λέσβου. Επισημαίνεται ότι, στη συγκεκριμένη Απόφαση αναγράφονται έξι (6) λόγοι για τους οποίους ο χώρος του KYT θεωρείται ακατάλληλος και επικίνδυνος για τη Δημόσια Υγεία και το Περιβάλλον.

4. Η με α.π. 56866/2043/21.9.2018 Απόφαση του Αντιπεριφερειάρχη Βορείου Αιγαίου (ΑΔΑ: 6ΔΗΙ7ΛΩ-ΨΩ9) περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων στην Υπηρεσία Υποδοχής & Ταυτοποίησης του Υπουργείου Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Η απόφαση αφορά την επιβολή προστίμου ύψους 80.000 € και εκδόθηκε σε συνέχεια της από 29.8.2018 έκθεσης ελέγχου του ΚΕΠΠΕ και της από 20.9.2018 εισήγησή του για επιβολή διοικητικών κυρώσεων. Στην απόφαση επισημαίνεται ότι οι διαπιστωθείσες παραβάσεις, της ύπαρξης λυμάτων και απορριμμάτων στον παρακείμενο χείμαρρο αλλά και εντός του Κέντρου, καθώς και της έλλειψης περιβαλλοντικής άδειας και συστήματος επεξεργασίας αστικών λυμάτων αποτελούν διαρκή παράβαση με ανεξέλεγκτες συνέπειες για το περιβάλλον της περιοχής

B. Πέραν των ανωτέρω εγγράφων, στελέχη της Ανεξάρτητης Αρχής επισκέπτονται τακτικά τη Μόρια στο πλαίσιο της ειδικής αρμοδιότητας εξωτερικού ελέγχου των επιστροφών αλλοδαπών (Οδηγία 2008/115/EK, άρθρ.8 παρ.6, Ν.3907/11 άρθρ.23 παρ.6). Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επισημάνει τα προβλήματα υπερπληθυσμού και συνθηκών διαβίωσης στη Μόρια και τους κινδύνους που εγκυμονούν για την υγεία και ασφάλεια των διαβιούντων (Απρίλιος 2017, Η πρόκληση των μεταναστευτικών ροών και της προστασίας των προσφύγων, Ζητήματα διοικητικής μεταχείρισης, <https://www.synigoros.gr/?i=human-rights.el.files.434102>, Μάρτιος 2018, επήστια έκθεση της Αρχής σελ. 118). Σε πρόσφατη αυτοφία ειδικών επιστημόνων την 23.8.2018 στο KYT Μόριας, προέκυψαν εν συντομίᾳ τα εξής:

- Σύμφωνα με την επίσημη ενημέρωση από τον Αναπληρωτή Διοικητή (κ. Δ. Βαφέα) του KYT, οι φιλοξενούμενοι αλλοδαποί την ημέρα της αυτοφίας ήταν 8.088, ενώ υπήρχαν ανξανόμενες ροές της τάξεως των περίπου 100 ατόμων ημερησίως.
- Σε σύντομη συζήτηση με τον τεχνικό υπεύθυνο του KYT (κ. Μπαλτζή) αναφέρθηκε ότι το Κέντρο δεν διαθέτει αποχετευτικό δίκτυο ούτε Μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων. Τα λύματα συλλέγονται και εν συνεχεία διοχετεύονται με βυτιοφόρα στο Βιολογικό Καθαρισμό της Μυτιλήνης, που βρίσκεται δίπλα στο Καρά Τεπέ. Αναφέρθηκε ότι κάθε μέρα έρχονται στη Μόρια περίπου 20-30 βυτιοφόρα λυμάτων. Επίσης, ότι καθημερινά γίνεται διακοπή υδροδότησης στο στρατόπεδο από τις 11.00 μ.μ. έως τις 7.00 π.μ. ως προσπάθεια μείωσης του όγκου των παραγόμενων λυμάτων.
- Ήταν εμφανέστατο το πρόβλημα ανεξέλεγκτης διαρροής λυμάτων με χαρακτηριστική έντονη οσμή σε διάφορα σημεία εντός του Κέντρου και ιδιαίτερα στα χαμηλότερα υψομετρικά σημεία του, εγκυμονώντας κίνδυνο για τη Δημόσια Υγεία και το Περιβάλλον. Παρατηρήθηκε σχεδόν συνεχής έλευση και αποχώρηση βυτίων εκκένωσης εξωτερικά της περιφραξής του Κέντρου, πλησίον της κύριας εισόδου, για τη συλλογή και απομάκρυνση των λυμάτων από τις υφιστάμενες δεξαμενές, εντούτοις υπήρχε συνεχής ροή λυμάτων εξωτερικά στο όριο του μπροστινού μετώπου του KYT. Στο παρακείμενο ρέμα, το οποίο καταλήγει στη θάλασσα, παρατηρήθηκαν συσσωρευμένα λύματα και στερεά απορρίμματα. Επίσης, λόγω αδυναμίας φιλοξενίας επιπλέον αλλοδαπών επεκτείνεται πλέον η εγκατάστασή τους στον γειτονικό Ελαιώνα παράπλευρα του στρατοπέδου.

- Από τον τεχνικό υπεύθυνο αναφέρθηκε ότι δρομολογείται, σε συνεργασία με το Στρατό που είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση έργων υποδομής, η αναβάθμιση και επέκταση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων δεξαμενής αποθήκευσης και αντλιοστασίου, μέσω των οποίων τα λόγια διατίθενται στον BIO.KA. της Μυτιλήνης ώστε να ανταποκρίνονται στα πραγματικά στοιχεία δυναμικότητας του Κέντρου που πλέον υπερβαίνει τους 8.000 φιλοξενούμενους.

Γ. Σε νέα επίσκεψη ειδικών επιστημόνων της Αρχής την 5.9.2018 στο ΚΥΤ, στο πλαίσιο εξωτερικού ελέγχου της διαδικασίας επιστροφής αλλοδαπών, ενημερώθηκαν από τον Αναπληρωτή Διοικητή του ΚΥΤ, κ. Δ. Βαφέα, ότι ο αριθμός των φιλοξενούμενων ήταν περίπου 8.400 δηλαδή ακόμα μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο προ δύο περίπου εβδομάδων.

Ενόψει των ανωτέρω και δεδομένης της σοβαρότητας του ζητήματος για την προστασία του Περιβάλλοντος και της Δημόσιας Υγείας παρακαλούνται οι υπηρεσίες στις οποίες αποστέλλεται η παρούσα όπως ενημερώσουν, η καθεμία στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, το Συνήγορο του Πολίτη για τις απόψεις τους επί του συγκεκριμένου ζητήματος καθώς και αποστείλουν κάθε σχετικό στοιχείο με την εξέλιξη της υπόθεσης. Ειδικότερα, παρακαλούμε όπως ενημερώσουν την Ανεξάρτητη Αρχή για τα κάτωθι:

1. Ποιος είναι ο ακριβής αριθμός των μεταναστών - προσφύγων που φιλοξενούνται έως και σήμερα (υφιστάμενη κατάσταση λαμβάνοντας υπόψη ότι μεταβάλλεται λόγω νέων αφίξεων η αναχωρήσεων). Γνωρίζουμε ότι τα στοιχεία αυτά ως προς το ΚΥΤ δημοσιεύονται από τη Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Πολιτικής, ωστόσο από τα δημοσιοποιημένα στοιχεία προκύπτει ότι ο πληθυσμός του ΚΥΤ υπερβαίνει σταθερά την προβλεπόμενη χωρητικότητα του κέντρου. Παρακαλούμε συνεπώς να μας γνωρίσετε το υφιστάμενο σχέδιο δράσης για την αποσυμφόρηση του Κέντρου, έτσι ώστε να εξασφαλίζονται οι κατάλληλες συνθήκες υγειεινής των διαβιούντων και του προσωπικού, σε συνδυασμό πάντοτε με τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Έχουν ανακοινωθεί στον Τύπο κάποιες ενέργειες σε εξέλιξη, προς τρείς χώρος προσωρινής φιλοξενίας της Βορείου Ελλάδας, παρακαλούμε, ωστόσο, να μας δοθούν συγκεκριμένα στοιχεία ως προς τους αριθμούς που αναχωρησαν ή προβλέπεται να αναχωρήσουν, καθώς κι εάν πρόκειται μόνον για άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες ή άλλες κατηγορίες νεοεισερχομένων. Παρακαλούμε επίσης να θέσετε υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη τον συνολικό προγραμματισμό και γενικότερα το συγκεκριμένο σχέδιο δράσης και τις παραδοχές επί των οποίων αυτό στηρίζεται για προβλέψεις αφίξεων-αναχωρήσεων από τη νήσο Λέσβο.
2. Ποια η εξέλιξη ως προς τη συμμόρφωση με τις πρόσφατες αποφάσεις του Αντιπεριφερειάρχη Βορείου Αιγαίου. Ειδικότερα, έχει ξεκινήσει η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και εάν ναι, σε ποιο στάδιο βρίσκεται η διαδικασία εκπόνησης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) για τα έργα επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων και τι είδους έργα αφορά. Επίσης, βάσει ποιας δυναμικότητας θα γίνει η διαστασιολόγηση των επικείμενων έργων, δεδομένου ότι το ΚΥΤ αυτή τη στιγμή, φαίνεται, να φιλοξενεί πολλαπλάσιο αριθμό (άνω των 8.000) αλλοδαπών από την αρχική πρόβλεψη των 3.000 - 3500 ατόμων. Σε περίπτωση που δεν έχει εκκινήσει η σχετική διαδικασία, πως θα επιλυθεί το προφανές ζήτημα προστασίας της δημόσιας υγείας & του περιβάλλοντος που έχει θέσει και η Περιφέρεια.
3. Ποιες ενέργειες υλοποιούνται ή σχεδιάζονται για την αποκατάσταση των προβλημάτων, σύμφωνα με την με α.π. 1962/07.09.2018 Απόφαση της Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου, δεδομένου ότι επίκειται η εκπνοή της δοθείσας προθεσμίας των 30 ημερών για τη συμμόρφωση με τα προβλεπόμενα σε αυτή.

4. Ειδικά η ΔΕΥΑΛ παρακαλείται να αιτιολογήσει την επάρκεια των υφιστάμενων εγκαταστάσεων συλλεκτήριου αγωγού και αντλιοστασίου μεταφοράς λυμάτων, που κριθηκαν στο πλαίσιο της Μελέτης του 2017 που ανέθεσε η εν λόγω υπηρεσία. Είναι εύλογο να γεννώνται ερωτήματα, ως προς τις παραδοχές που ελήφθησαν υπόψη αναφορικά με τον πληθυσμό που θα εξυπηρετεί το έργο, δεδομένου ότι από το υπ. αριθμ. πρωτ. 5903/11.06.2018 έγγραφο της ΔΕΥΑΛ προκύπτει πως η μελέτη εκπονήθηκε για πληθυσμιακά δεδομένα 3.500 ατόμων, ενώ από τα επίσημα στοιχεία που διαθέτει η Αρχή, βάσει των αυτοψιών που διενήργησε, φαίνεται, ότι ο πραγματικά φιλοξενούμενος πληθυσμός υπερβαίνει τα 8.000 άτομα, συνεπώς και ο παραγόμενος όγκος λυμάτων προς διαχείριση.
5. Να δοθεί αναλυτική περιγραφή του υφιστάμενου τρόπου συλλογής και διάθεσης λυμάτων του ΚΥΤ που να συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα των εγκαταστάσεων του Κέντρου με αποτύπωση των σημείων συλλογής λυμάτων. Παρακαλούμε να παρασχεθούν διευκρινίσεις σχετικά με την μεταφορά των λυμάτων του Κέντρου στο BIO.KA. της Μυτιλήνης ή στο BIO.KA του οικισμού της Μόριας και με ποια συχνότητα. Επίσης, παρακαλούμε να ενημερωθεί η Αρχή για τη δυναμικότητα του υφιστάμενου αντλιοστασίου και δεξαμενών αποθήκευσης λυμάτων καθώς και εάν αυτά χρησιμοποιούνται.
6. Να αποσταλούν τα παραστατικά μεταφοράς λυμάτων του Κέντρου που έχουν πραγματοποιηθεί με βυτιοφόρα κατά το τελευταίο εξάμηνο.
7. Ποια η ανταπόκριση της διοίκησης του ΚΥΤ στις παρατηρήσεις και τα ευρήματα του ΚΕΠΠΕ [παράκληση για κοινοποίηση σχετικών εγγράφων, εκθέσεις αυτοψιών/ελέγχου και εισηγήσεις συμπεριλαμβανομένων και του συνόλου της αλληλογραφίας με το ΚΕΠΠΕ και των διευθύνσεων ΠΕΧΩ - Υγιεινής].
8. Δεδομένου ότι ήδη έχει καταγραφεί η συστηματική ύπαρξη λυμάτων και αποβλήτων σε παρακείμενο, του ΚΥΤ, χείμαρρο έχουν πραγματοποιηθεί ενέργειες για τον καθαρισμό του και την άρση των πιθανών επιπτώσεων στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον; Ειδικά η Δ/νση Υδάτων της οικείας Περιφέρειας παρακαλείται να παράσχει στοιχεία για τις επικρατούσες σήμερα συνθήκες στον εν λόγω χείμαρρο.
9. Επίσης, δεδομένης της επανειλημμένης διαπίστωσης συσσωρευμένων υγρών και στερών αποβλήτων εντός του χειμάρρου αλλά και της γενικότερης κατάστασης ρύπανσης στο χώρο του ΚΥΤ παρακαλούμε για την υλοποίηση ενεργειών προς έλεγχο της ποιότητας των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων στην ευρύτερη περιοχή του Κέντρου. Στο πλαίσιο αυτό ζητείται ενημέρωση για το εάν υπάρχει συστηματική παρακολούθηση [monitoring] στην ευρύτερη περιοχή του ΚΥΤ, της ποιότητας των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων μέσω χημικών αναλύσεων για τους κατάλληλους δείκτες [ρύπανσης - μόλυνσης]. Εάν ναι ποια τα αποτελέσματα των μετρήσεων. Σε περίπτωση που δεν γίνεται συστηματική παρακολούθηση, για εν δυνάμει περιβαλλοντικές επιπτώσεις, απαιτείται η άμεση διενέργεια κατάλληλων μελετών για να διαπιστωθεί η υφιστάμενη κατάσταση και η αναγκαιότητα [ή όχι] για λήψη μέτρων θεραπείας και προστασίας του περιβάλλοντος

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία και σε αναμονή των έγγραφων απαντήσεων και απόψεών σας, οι συνεργάτες μου κι εγώ παραμένουμε στη διάθεσή σας για όποιαδήποτε σχετική πληροφορία ή διευκρίνιση.

